

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI ŁĄCZNOŚCI**
Z POLAKAMI ZA GRANICĄ
(NR 22)
z dnia 20 listopada 2024 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji Łączności z Polakami za Granicą (nr 22)

20 listopada 2024 r.

Komisja Łączności z Polakami za Granicą, obradująca pod przewodnictwem posła **Zbigniewa Konwińskiego (KO)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

- zaopiniowanie kandydata na stanowisko konsula generalnego RP w Ałmaty,
- zaopiniowanie kandydata na stanowisko konsula generalnego RP w Irkucku (część zamknięta posiedzenia)

W posiedzeniu udział wzięli: **Jakub Wiśniewski** podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych wraz ze współpracownikami, **Marcin Nosal** kandydat na stanowisko konsula generalnego RP w Irkucku, **Dariusz Szewczyk** kandydat na stanowisko konsula generalnego RP w Ałmaty.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Leszek Jasiński** oraz **Adrian Maćkiewicz** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł **Zbigniew Konwiński (KO)**:

Dzień dobry. Witam wszystkich gości.

Otwieram posiedzenie Komisji.

Stwierdzam kworum.

Witam obecnych gości. Witam pana Jakuba Wiśniewskiego – podsekretarza stanu w MSZ, panią Justynę Chrzanowską – dyrektora Departamentu Konsularnego w MSZ, panią Annę Sochańską – dyrektora Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą w MSZ, panią Annę Maletę – doradcę MSZ, pana Grzegorza Salę – zastępcę dyrektora biura spraw osobowych w MSZ, pana Dariusza Szewczyka – kandydata na stanowisko konsula generalnego RP w Ałmaty, pana Marcina Nosala – kandydata na stanowisko konsula generalnego RP w Irkucku.

Porządek dzisiejszego posiedzenia obejmuje dwa punkty – zaopiniowanie kandydata na stanowisko konsula generalnego RP w Ałmaty i zaopiniowanie kandydata na stanowisko konsula generalnego RP w Irkucku.

W odniesieniu do punktu drugiego posiedzenia wpłynął wniosek Ministerstwa Spraw Zagranicznych, aby zaopiniowanie kandydata na stanowisko konsula generalnego RP w Irkucku odbyło się w formule zamkniętego posiedzenia. Bieżąca sytuacja i związane z tym konsekwencje wydają się uzasadniać przeprowadzenie posiedzenia w tej formule.

Posiedzenie zamknięte polega na tym, że transmisja z posiedzenia nie będzie dostępna na stronie Sejmu. Wnioskuje zatem na podstawie art. 156 ust. 1 regulaminu Sejmu o zgodę Komisji na zamknięcie posiedzenia w punkcie drugim oraz udział w nim przedstawicieli Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że Komisja wyraziła zgodę na zamknięte posiedzenie w punkcie drugim. Sprzeciwu nie słyszę.

Przechodzimy do rozpatrzenia punktu pierwszego porządku dziennego – zaopiniowanie kandydata na stanowisko konsula generalnego RP w Ałmaty. Proszę o zabranie głosu pana ministra i prezentację kandydata na stanowisko konsula generalnego RP. Bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych **Jakub Wiśniewski**:

Dziękuję.

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, chciałbym zarekomendować Wysokiej Komisji kandydaturę pana Dariusza Szewczyka na stanowisko konsula generalnego RP w Ałmaty. Pan Szewczyk jest zawodowym dyplomata, urzędnikiem służby cywilnej, związanym z MSZ od 1995 r. Przeszedł przez wszystkie szczeble kariery zawodowej w centrali

– od referenta w Departamencie Personalnym do naczelnika w Departamencie Konsularnym, a także za granicą – od wicekonsula do konsula generalnego. W latach 1997–2001 i 2003–2009 pracował w Konsulacie Generalnym RP w Lyonie jako wicekonsul i konsul, gdzie kierował wydziałem prawnym i opieki konsularnej, realizując również sprawy stanu cywilnego, oraz odpowiadał za kwestie wizowe, paszportowe i obywatelskie. W okresie marzec–maj 2008 r. został delegowany do kierowania ambasadą w Tunisie jako chargé d'affaires i konsul Rzeczypospolitej. W latach 2014–2018 był konsulem generalnym RP w Odessie, a w latach 2020–2022 kierował Wydziałem Konsularnym Ambasady RP w Belgradzie. Jednym słowem – doświadczony fachowiec.

W centrali ministerstwa zaangażowany był też w kluczowe procesy. Jako naczelnik w Biurze Kadr i Szkolenia odpowiadał m.in. za aplikację dyplomatyczną i realizację szkoleń pracowniczych. W Departamencie Konsularnym zajmował się ruchem osobowym, wizowym, imigracyjnym. Kierując Wydziałem Ameryk, Afryki, Azji i Australii W Departamencie Konsularnym, był zaangażowany w sprawy kryzysowe, w tym, co ciekawe, w ewakuację ambasady w Trypolisie i obywateli polskich z Syrii, Egiptu. Wchodził w skład takiego specjalnego konsularnego zespołu kryzysowego. Aktualnie pracuje jako radca-minister w Departamencie Konsularnym, gdzie jest odpowiedzialny za sprawy wizowe w Centrum Decyzji Wizowych.

Jest to dyplomata, który przeszedł przez wszystkie szczeble służbowe w resorcie spraw zagranicznych. Sądzę, że jest to ważne. Dzięki wszechstronnemu doświadczeniu w dziedzinie konsularnej, polonijnej, ale także politycznej jest moim zdaniem doskonałym kandydatem na szefa placówki. Dodam jeszcze, że zna biegle angielski, francuski i rosyjski, a w stopniu komunikatywnym ukraiński i serbski.

Podsumowując, Wysoka Komisjo, pragnę zarekomendować pana Dariusza Szewczyka na stanowisko konsula generalnego RP w Ałmaty. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Zbigniew Konwiński (KO):

Dziękuję bardzo.

Bardzo proszę kandydata o krótką prezentację.

Kandydat na stanowisko konsula generalnego RP w Ałmaty Dariusz Szewczyk:

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, panie i panowie posłowie, panie ministrze, szanowni państwo, po pierwsze, dziękuję za zaszczyt wystąpienia na dzisiejszym posiedzeniu Komisji. Swoje wystąpienie chciałbym rozpocząć od przedstawienia kilku faktów dotyczących Konsulatu Generalnego RP w Ałmaty i jego okręgu konsularnego.

Urząd ten został powołany w 2009 r., terytorialnie obejmuje całą Republikę Kirgiską oraz 64% terytorium Republiki Kazachstanu, to jest 11 z 17 obwodów, w tym dwa miasta o znaczeniu republikańskim. Oznacza to, że powierzchnia obwodu konsularnego jest rozległa i obejmuje blisko 2 mln km². Odległości między miastami sięgają kilku tysięcy kilometrów. Słabo rozwinięta infrastruktura oraz rozproszenie środowisk polonijnych mają istotny wpływ na funkcjonowanie konsulatu i utrzymywanie relacji z Polonią. Należy podkreślić, że zdecydowana większość polskiej diaspory to potomkowie osób deportowanych do Kazachstanu przez reżim stalinowski w latach 30. XIX w. Byli oni deportowani z terenów ukraińskiej i białoruskiej SSR. Systemowe represje wobec osób narodowości polskiej i polityka wynarodowienia prowadzona w czasach radzieckiego totalitaryzmu odniosła niestety skutek, spowodowała, że ci przedstawiciele Polonii w większości stracili znajomość języka polskiego oraz kultywowanie tradycji narodowych.

Wysoka Komisjo, moim podstawowym zadaniem jako konsula generalnego RP, w przypadku uzyskania akceptacji ze strony Wysokiej Komisji, będzie realizacja rządowego programu współpracy z Polonią i Polakami za granicą, utrzymywanie jak najlepszej relacji z przedstawicielami całej polskiej społeczności, w szczególności mając na względzie istniejące organizacje i stowarzyszenia polonijne. Będę dążył do dalszego rozszerzenia współpracy między różnymi środowiskami oraz kontynuował działania podejmowane w przeszłości w celu zaangażowania jak największej liczby podmiotów do realizacji projektów w ramach działań polonijnych.

W zakresie wspierania rozwoju oświaty polonijnej i nauczania języka polskiego istotnym jest, aby język polski był nie tylko spełnieniem podstawowego wymogu do uzyskania

Karty Polaka i procesu migracyjnego do Polski, ale przede wszystkim synonimem przynależności do narodu polskiego i jego dziedzictwa kulturowego. Będę zatem kontynuować działania nakierowane na rozwijanie nauki języka polskiego w systemie szkół i uczelni publicznych jako języka mniejszości narodowej lub języka obcego. Zamierzam aktywnie wspierać już działające szkoły przy stowarzyszeniach polonijnych, jak również tworzenie nowych placówek.

Nauka języka polskiego nierozłącznie łączy się z działaniami nakierowanymi na zachowanie i umacnianie polskiej tożsamości. Zdecydowanym priorytetem jest i będzie zapewnienie Polonii możliwości uczestniczenia w kulturze narodowej. Temu celowi służyć będą działania podtrzymujące wydawanie prasy polonijnej, organizacja wystaw muzealnych, konferencji naukowych, festiwali filmowych prezentujących dorobek polskiej kultury i historii.

Trzecim celem strategicznym, który będę realizował, jest wzmacnianie pozycji środowisk polonijnych. Możliwość jego realizacji wiąże się bezpośrednio z polityką państwa przyjmującego wobec mniejszości narodowych. Polityka narodowościowa władz niepodległego Kazachstanu pozytywnie wyróżnia się na tle innych państw byłego Związku Radzieckiego, w szczególności w porównaniu z Rosją i Białorusią. Współczesne władze Kazachstanu dokładają starań, by podkreślić wieloetniczność swojego kraju i promować dialog międzykulturowy. Z ponad 30-tysięcznej diaspory polskiej w Republice Kazachstanu polska społeczność w okręgu konsularnym konsulatu w Ałmaty liczy około 4,5 tys. osób. Większość Polonii mieszka na terenach wiejskich, niewielka grupa skupiona jest w kilku ośrodkach miejskich. Jej główne skupiska znajdują się w Ałmaty i obwodzie ałmatyńskim, a także w miastach: Tałdykorganie, Szymkencie, Tarazie, Aktobe oraz Biszkeku.

Organizacje polonijne skupione są w Ogólnokrajowym Związku Polaków Kazachstanu zrzeszającym 14 obwodowych organizacji, z tego 6 działa w ałmatyńskim okręgu konsularnym. W Kirgistanie działa jedna organizacja polonijna. Będę kontynuował zadania nakierowane na współdziałanie wszystkich grup i organizacji polonijnych oraz podnoszenie efektywności ich pracy. W tym kontekście istotne jest podjęcie działań dla aktywizacji młodzieży polonijnej i wybitnych postaci o znaczeniu opiniotwórczym. Służyć temu będzie powołanie polonijnej rady konsultacyjnej. Udział w radzie przedstawicieli polonijnych struktur stworzy możliwość integracji tego środowiska i podejmowania inicjatyw adresowanych zarówno do Polonii, jak i obywateli Kazachstanu.

Zapisy ustawy o repatriacji i Karty Polaka są podstawą do działania konsula przy realizacji kolejnego zadania, to jest wspierania powrotów Polaków do kraju. Realizacja zapisów wyżej wymienionych ustaw przez konsula nie jest tożsama. Konsul jako organ podejmuje decyzje w sprawie przyznania i przedłużenia Karty Polaka. Jej posiadacz ma możliwość wyboru kiedy i w jakim zakresie skorzysta z posiadanych uprawnień.

Zupełnie inaczej przedstawia się sytuacja w procesie repatriacji. Konsul przyjmuje wnioski repatriacyjne, ale nie podejmuje decyzji o przyznaniu wizy repatriacyjnej. Jest ona wydawana po decyzji podjętej w kraju. Realizacja zadań wynikających z ustawy o Karcie Polaka, ustawy o repatriacji pozostanie priorytetem moich działań. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że zarówno Kazachstan, jak i Polska są krajami zmagającymi się z problemem demograficznym, co czyni realizację tego zadania tematem wrażliwym.

Ostatnim, piątym, celem strategicznym rządowego programu współpracy jest rozwój kontaktów młodzieżowych, naukowych, kulturalnych, gospodarczych, sportowych oraz współpracy samorządów z Polską. Dla jego realizacji istotne jest rozwijanie więzi młodego pokolenia z Polską poprzez promowanie bezpośrednich kontaktów i podróży do Polski, wiązanie potencjału gospodarczego Polonii z rozwojem ekonomicznym Polski, wspieranie biznesu polonijnego. Niezwykle ważne z punktu widzenia polskich interesów jest wspieranie kontaktów gospodarczo-biznesowych. Będę przywiązywał znaczącą wagę do podtrzymywania obecnie istniejącej współpracy samorządów Polski i Kazachstanu, a także inspirował do nowych umów o współpracy.

Istotną częścią pracy każdego urzędnika konsularnego jest troska o polskie miejsca pamięci. Urząd konsularny w Ałmaty sprawuje opiekę nad pięcioma cmentarzami wojennymi żołnierzy armii generała Władysława Andersa i ludności cywilnej, którzy zmarli w wyniku chorób i wycieńczenia w trakcie ewakuacji z ZSRR. Będę podejmował działania dla realizacji prac konserwacyjnych i porządkowych na wymienionych cmentarzach.

Wysoka Komisjo, ograniczenie czasowe pozwala na przedstawienie głównych priorytetów przewidzianych do realizacji podczas pełnienia misji. Przy wyżej wymienionych zadaniach i warunkach funkcjonowania placówki odzwierciedleniem wykonanej pracy jest statystyka. Urząd w Ałmaty wykonał w 2023 r. blisko 10 tys. czynności rejestrowanych, a dokładnie 9752, z których znamienitą większość, bo 9584, stanowiły czynności wizowe. Jeżeli będę miał możliwość podjęcia misji konsula generalnego RP w Ałmaty dołożę wszelkich starań, aby tamtejszy urząd konsularny zapewniał sprawną i profesjonalną jakość usług konsularnych. Dziękuję państwu za uwagę.

Przewodniczący poseł Zbigniew Konwiński (KO):

Dziękuję bardzo.

Czy są pytania pań posłanek, panów posłów do kandydata? Pani poseł Burzyńska, bardzo proszę. Później pan poseł Rzepa.

Poseł Lidia Burzyńska (PiS):

Dziękuję bardzo.

Panie przewodniczący, szanowni państwo, mam do pana takie pytanie. W przedstawionej przez pana informacji, co w sytuacji, kiedy otrzyma pan stanowisko konsula generalnego RP, mówił pan, że będzie pan ze wszelkich miar dążył do prawidłowego i energetycznego, że użyję takiego określenia, funkcjonowania konsulatu. Jeżeli chodzi o Kartę Polaka, to jest to bardzo ważne i drażliwe. Kazachstan, umówmy się, są to tereny rozległe. Sam pan mówił, że około 30 tys. potomków Polaków tam zamieszkuje. Z tego, co wiem, bo miałam okazję być kilka lat temu, tamta Polonia naprawdę nosi w sercu Polskę i, szczególnie na terenach wiejskich, kultywuje tradycję, miłość i pamięć swoich przodków z Polski.

W jaki sposób będzie pan starał się docierać? Zgadza się, że urząd będzie funkcjonował, ale w jaki sposób będzie pan docierać do tych rozległych terenów, do tych stepów w Kazachstanie, jak ja to określam? Jest to jedno moje pytanie.

Bardzo cieszę się, że będzie pan wspierał szkolnictwo, czyli naukę języka polskiego, bo ci Polacy naprawdę przechodzą kilometry, żeby dotrzeć do szkoły, gdzie tego języka swoich przodków mogą się nauczyć. Powiedział pan również, że będzie pan wspierał kulturalnie. Jakie działania kulturalne, właśnie na tych rozległych terenach, pan przewiduje? Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Zbigniew Konwiński (KO):

Dziękuję.

Pan poseł Rzepa.

Poseł Jarosław Rzepa (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Panie przewodniczący, szanowni państwo, mam dwa pytania, ale też jedną refleksję. Bardzo się cieszę z deklaracji odnośnie do nauki języka polskiego, bo w naszej Komisji przywiązujemy do tego ogromną wagę. Mam nadzieję, że te słowa staną się również czynem.

Drugie pytanie dotyczy wprost repatriacji, bo mimo wszystko jest to jeden z naszych priorytetów, zwłaszcza w stosunku do Kazachstanu. Oczywiście stwierdził pan, że decyzji ostatecznej nie podejmuje przyszły konsul, tylko podejmowana jest w kraju. Natomiast oczekiwałbym z pana strony bardzo ścisłej, mocnej współpracy, ponieważ ten temat i osoby, które jeszcze czekają... Wydatnie trzeba byłoby to przyspieszyć, żeby ta kolejka, jakbyśmy tego nie nazwali, wyraźnie się skróciła i jak najwięcej naszych rodaków miało możliwość jak najszybciej powrócić do kraju, poprzez ośrodki czy też poprzez samorządy. O to bym bardzo, bardzo prosił.

Przewodniczący poseł Zbigniew Konwiński (KO):

Dziękuję bardzo.

Czy są jeszcze zgłoszenia? Nie widzę. Proszę o udzielenie odpowiedzi.

Kandydat na stanowisko konsula generalnego RP w Ałmaty Dariusz Szewczyk:

Szanowny panie pośle, szanowna pani poseł, może zacznę od repatriacji, ponieważ prezentacja miała być krótka i nierozciągnięta w czasie.

Jaki jest problem z repatriacją, to oczywiście państwo wiecie zdecydowanie lepiej. Po stronie konsulatu, jeżeli przejrzy się statystykę, tak naprawdę wszystkie czynności związane z repatriacją zostały wykonane. Konsulowie przyjmują na bieżąco wszystkie wnioski, wydają właściwe dokumenty, ale żeby repatriant był repatriantem, muszą być spełnione warunki w kraju. Niestety cała kolejka, która jest, wynika nie z działalności urzędów konsularnych, bo repatriacja tak naprawdę przecież już bardzo długo trwa.

Przy czym jeszcze muszę zwrócić uwagę, bo to też ważne jest w tej całej odpowiedzi – z naszych rodaków, którzy mieszkają w Kazachstanie, zdecydowana większość mieszka w części północnej i tam jest najwięcej spraw repatriacyjnych. Ta różnica jest, jak najbardziej. To, o co dbają konsulowie i co na przykład mogą zrobić te osoby, które czekają na ostateczną decyzję w sprawie repatriacji, co wiąże się też z pytaniem o naukę języka polskiego, to jeżeli tylko osoby zainteresowane repatriacją chcą, to konsulowie mogą dalej dofinansowywać dla nich naukę języka polskiego przed repatriacją. Natomiast niestety konsul na tym etapie nie jest władny podjąć decyzji o wydaniu wizy repatriacyjnej do momentu, kiedy nie przyjdzie taka zgoda z Polski, gdyż muszą być spełnione warunki w Polsce na przyjazd repatrianta. Czyli musi mieć mieszkanie, przyznane środki.

Szkolnictwo. Uważam, że konsul nie działa sam, to państwo również wiecie dobrze. Dzieje się dobrze na przykład w okręgu, chociaż jest to małymi krokami. Niestety zapotrzebowanie na nauczycieli kierowanych przez ORPEG przerasta możliwości ORPEG, jest znacznie większe. Przebywa tylko trzech nauczycieli z ORPEG i to tylko w kazachstańskiej części. Nie ma ich niestety w Kirgistanie, tam jest nauczyciel skierowany do uczelni z NAWA, który również angażuje się w nauczanie języka polskiego.

Dobrym sygnałem jest kolejny nauczyciel, który został skierowany z NAWA na uczelnię. Rozwój nauczania, szczególnie na uczelniach, jako języka obcego dla obywateli Kazachstanu... Dzięki temu być może zwiększy się baza nauczycieli tam wykształconych, co pozwoli dotrzeć do tych naprawdę odległych terenów, gdzie nie bez kozery zostało zasygnalizowane, że jest to realnym problemem. Warunki, które są w okresie zimowym, to często drogi na tyle nieprzejezdne, że tam się nie da dotrzeć. Z drugiej strony możliwość rozwoju nauki zdalnej też może być jednym ze sposobów. Potrzebne byłoby wyposażenie organizacji polonijnych w sprzęt, który pozwala na naukę zdalną.

Jak docierać do Polaków? Oczywiście tych środków jest dużo, wszyscy praktykują, je już od lat. Są możliwości organizacji koncertów, wystaw, konferencji naukowych czy historycznych. Kwestią, jak zawsze, jest kwestia pieniędzy i odległości. Niestety ja bym bardzo chciał – słyszałem zapowiedzi, aczkolwiek być może państwo jesteście w stanie to zweryfikować – żeby na przykład pojawiło się bezpośrednie połączenie między Warszawą a Ałmaty, byłoby to bardzo dużym ułatwieniem. Musimy też bowiem pamiętać o tym, o czym nie mówiłem, że przyjazd do Kazachstanu i do Kirgistanu jest możliwy w ruchu bezwizowym dla obywateli Polski, gdyż kraje te zniosły ograniczenia wizowe dla przejazdów, w przypadku Kazachstanu do 30 dni, a w przypadku Kirgistanu – do 60 dni.

Natomiast widzę, jakie są zagrożenia, bo o tym też należy mówić. Dzisiaj mamy problemy w organizacjach – obserwowałem to, będąc konsulem choćby na Ukrainie – z zastępowaniem pokoleń. Osoby, które aktywnie działały, są już w wieku emerytalnym albo bliżej emerytalnego. Pojawia się problem z przyciągnięciem młodych, aktywnych ludzi. Myślę, że to też powinno dawać nam dużo do myślenia. Młode osoby dzisiaj korzystają z tych dobrodziejstw – mają Kartę Polaka, przyjeżdżają do Polski, rozpoczynają studia. Niestety nie zostają w Kazachstanie, i to się dzieje nie tylko w Kazachstanie. Bardzo nas to z drugiej strony cieszy, bo mamy młode, nowe pokolenie w Polsce.

Przewodniczący poseł Zbigniew Konwiński (KO):

Dziękuję bardzo.

Przechodzimy do punktu drugiego. Chwilę musimy poczekać na wyłączenie transmisji.